

персоналізації; процес структурування часу, упорядкування і самостійності в організації життєдіяльності, тобто процес самоорганізації.

4. В основі професійного становлення педагога лежить самоідентифікація з професією, яка розглядається нами в якості провідного компоненту професійної підготовки. При цьому професійна ідентичність педагога повинна відповідати вимогам гнучкості та мінливості.

5. У ході дослідження встановлено, що за час навчання у вузі відбуваються реальні зміни в образі Я студентів педагогічних спеціальностей. Переважна більшість студентів вважають, що вища освіта вплинула на їх уявлення про себе, зокрема на психологічний час особистості, фізичне і духовне Я, соціальний простір особистості і навіть на статеву ідентифікацію.

6. Динаміка професійної ідентичності серед студентів різних курсів суттєво різниться. У першокурсників НДУ переважає псевдопозитивна ідентичність, проте по мірі навчання вона змінюється переходом не стільки до позитивної ідентичності, скільки на ще більш ранні стадії: більшість студентів третього і четвертого курсів перебувають на стадії дифузної ідентичності та мораторію ідентичності.

7. Навчально-виховний процес у ВНЗ повинен бути спрямований на формування професійної ідентичності, в основі якої лежать такі складові особистості педагога, як прагнення до особистісного зростання та самоактуалізації, професійна свідомість, професійне мислення, креативність, критичне мислення.

Література

1. Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения [Текст] / Е. А. Климов // – Ростов н/Д, 1996.
2. Панов В. И. Экологическая психология: опыт построения методологии. [Текст] / В. И. Панов // – М., 2004.
3. Шнейдер Л. Б. Профессиональная идентичность: теория, эксперимент, тренинг. [Текст] / Л. Б. Шнейдер // – М., 2004.

УДК 37.013.76

Криховець-Хом'як Л. Я.

СКЛАДОВІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКА КОЛЕДЖУ

Постановка проблеми. В умовах сьогодення є обґрунтованою необхідність модернізації освіти на основі компетентнісного підходу. Адже сучасні реалії ринкового середовища ставлять нові вимоги до майбутніх фахівців в оволодінні під час навчання професійною компетентністю.

Вітчизняні науковці під компетентнісним підходом часто розуміють спрощену триєдину систему: «знання – вміння - навички». Такий підхід є прийнятний в українській практиці, але не є єдиний, що засвідчують сучасні дослідження характерних проблем підготовки майбутнього фахівця у будь-якій сфері діяльності.

Метою дослідження є науково-теоретичне вивчення та обґрунтування змісту професійної компетентності із точки зору європейських стандартів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою дослідження професійної компетентності займалися і займаються багато вітчизняних і зарубіжних учених: Л. Ващенко, В. Введенський, М. Жалдак, І. Зязюн, М. Корнілова, О. Локшина, І. Лебедев, Г. Сафронова, Б. Оскарссон, С. Шо, В. Хутмахер, Дж. Равен та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Компетенція походить від латинського слова «competentia», від competo взаємно прагну, відповідаю, підходжу.

Це сфера повноважень будь-якої організації, установи або особи. Коло питань, у яких дана особа має певні повноваження, знання, досвід.

Компетентною вважається особа, що є досвідченою у певній галузі (професії) і повноваженою повноправною у розв'язанні якоїсь справи. Більшість науковців вважає, що дефініції «компетентність», «компетенція» увійшли у наукову літературу із професійної педагогіки. Однак виникає питання узгодження вітчизняної педагогічної термінології із компетентісним підходом.

Науковці у компетентісному підході часто використовують спрощену триєдину систему «знання – вміння - навички». Зокрема, основні терміни: знання, уміння, навички визначені як компетенції у Законі України «Про професійний розвиток працівників» [1].

Даний підхід є підхожий у вітчизняній практиці, але не є єдиний, що засвідчують дослідження зарубіжних науковців Б. Оскарссона, С. Шо, В. Хутмахера, Дж. Равена та ін.

Виходячи із європейських стандартів, І. Лебедев компетентність подає, як здатність діяти у ситуації невизначеності, здатність працювати в команді та навчатися. Під компетентністю найчастіше розуміють інтегральну якість особистості, яка проявляється у загальній здатності і готовності її до діяльності, базується на знаннях і досвіді, які отримані у процесі навчання і соціалізації та орієнтовані на самостійну і успішну участь в діяльності [4].

Сучасні умови глобалізації та орієнтація України на Європейське співтовариство, стали передумовою створення Національної Рамки Кваліфікацій (НРК) узгодженою з Європейською Рамкою Кваліфікацій (ЄРК). Із точки зору європейських стандартів, зміст компетентності значно ширший, що передбачає здатність особи до виконання певного виду діяльності та виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості.

Результати навчання - компетентності (знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості), які набуває та/або здатна продемонструвати особа після завершення навчання [3].

Для цілей Національної рамки кваліфікацій терміни «кваліфікація», «кваліфікований рівень» вживаються у такому значенні:

кваліфікація - офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважений компетентний орган встановив, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) за заданими стандартами;

кваліфікаційний рівень - структурна одиниця Національної рамки кваліфікацій, що визначається певною сукупністю компетентностей, які є типовими для кваліфікацій даного рівня [3].

На сучасному етапі у проекті НРК України для опису кваліфікаційних рівнів використовують набір чотирьох базових основних компетентностей: знання, уміння, комунікації, автономність і відповідальність.

Знання - осмислена та засвоєна суб'єктом наукова інформація, що є основою його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності.

Уміння - здатність застосовувати знання для виконання завдань та розв'язання задач і проблем. Уміння поділяються на когнітивні та практичні.

Комунікація - взаємозв'язок суб'єктів з метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності.

Автономність і відповідальність - здатність самостійно виконувати завдання, розв'язувати проблеми та відповідати за результати своєї діяльності.

Інтегральна компетентність - узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності [3].

Відповідно кваліфікація - офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважений компетентний орган встановив, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) за заданими стандартами.

Із метою введення європейських стандартів та принципів забезпечення якості освіти, з урахуванням вимог ринку праці до компетентностей фахівців, впроваджується Національна рамка кваліфікацій (НРК).

Національна рамка кваліфікацій - це системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів. За проектом реалізації НРК в Україні виділяють дев'ять рівнів освіти [3]. Опираючись на 5-й рівень освіти, якому відповідає вища освіта короткого циклу, розуміємо, що за описом – це випускник коледжу (закладу II або III рівня акредитації), який отримує в умовах сьогодення кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста.

Враховуючи реалії змін ринкового середовища, часту непередбаченість ситуацій, у випускників коледжів вимагається відповідальність та формування в них вмінь і навиків самостійного прийняття рішень, які є складовими управління.

Зокрема, А. Петров під професійною компетентністю розуміє формування таких якостей, як володіння на високому рівні професійною діяльністю в певній сфері; здатність проектувати свій подальший професійний розвиток; вміння професійно спілкуватися; здатність нести професійну відповідальність за результати праці [2].

Згідно опису основної базової компетентності «автономність і відповідальність» передбачено, що випускник незалежно від обраного фаху, будь-якою спеціальності даного рівня кваліфікації повинен здійснювати обмежені управлінські функції та приймати рішення у звичних умовах з елементами непередбачуваності. Такі навики можна формувати під час вивчення дисциплін економічного профілю, які згідно навчальних планів та програм передбачені на різних спеціальностях в навчальних закладах такого типу. Використання практичних інструментів ще під час навчання дасть змогу виявити і розвинути лідерські здібності студента. Надалі це дасть можливість випускнику коледжу зайняти активну громадянську позицію, очолити громаду, підрозділ, організацію, чи зайнятися організацією власного бізнесу в обраній професії.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Вважаємо, що суттєво важливим є те, наскільки випускник коледжу під час навчання набув навиків у професійній діяльності, але набуття комунікативних та управлінських навиків, зокрема, навиків самоменеджменту визначає його адаптивність в обраній професії. Такі навики створюють основу професійної компетентності випускника коледжу, оскільки забезпечують у подальшому постійний розвиток і кар'єрний ріст в обраній сфері діяльності, є запорукою його професійного успіху, що потребує більш детального дослідження у перспективі.

Література

1. Закон України «Про професійний розвиток працівників» № 4312 від 12.01.2012 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/4312-17>.
2. Петров А. Профессиональная компетентность: понятийно-терминологические проблемы / А. Петров // *Alma mater*. - 2004. - №10. - С. 6-10.
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікації» № 1341 від 23.11.2011р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011>.

4. Сафронова Г. В. Основні характеристики економіко-правової компетентності фахівця / Г. В. Сафронова // Науковий вісник Ужгородського національного університету: 2014. – Вип. 33. – С. 173–176.

УДК 378.046.4+378.2

Лещук Г. В.

АЛЬТЕРНАТИВНІ ШЛЯХИ ЗДОБУТТЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ У ФРАНЦІЇ

Введення європейської кредитно-трансферної системи стало причиною реорганізації традиційної французької системи освіти у різних галузях. Значні перетворення, що відбуваються на сучасному етапі розвитку французької системи освіти, дозволяють говорити про процес її модернізації. Модернізація професійної освіти в сучасних умовах передбачає диверсифікацію варіантів та пошук альтернативних шляхів здобуття професійної кваліфікації та її підвищення в рамках концепції неперервної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади розвитку європейської післядипломної педагогічної освіти розроблено у працях М. Альте, Ф. Бухбергера, Ж. Мете, Ж. Пігосу. Напрями та зміст підвищення кваліфікації фахівців у сфері освіти у Франції проаналізовано у дослідженнях К. Корсака, Ю. Несіна, А. Сбруєвої, Л. Пуховської та інших.

Мета дослідження: окреслити альтернативні шляхи здобуття та підвищення професійної кваліфікації у Франції.

Виклад основного матеріалу. У Франції функціонує достатньо розгалужена система післядипломної професійної освіти, яка розвивається з 70-х років ХХ ст. У рамках післядипломної освіти розрізняють дипломну підготовку (formations diplômantes) та кваліфікаційну підготовку (formations qualifiantes). Перша веде до оволодіння новою спеціальністю, друга – призначена для осіб, які лише прагнуть підвищити свій кваліфікаційний рівень. Відповідно, навчання в системі післядипломної освіти завершується або отриманням національних дипломів, що свідчать про оволодіння новою спеціальністю, або сертифікатів чи свідоцтв, що підтверджують проходження курсів підвищення кваліфікації. Таким чином, завданнями післядипломної освіти є оволодіння новими спеціальностями, підвищення кваліфікації чи перепідготовка осіб, що в результаті сприяє кращому професійному включенню фахівців, розвитку їх професійних компетенцій, відкриває доступ до різних рівнів професійної кваліфікації, активізує участь фахівців у економічному, культурному, соціальному розвитку суспільства.

Модернізація системи підготовки фахівців у Франції передбачає так звану трансформацію архітектури освіти та включає два напрями: 1) запровадження категорії «визнання професійної компетенції» (ВПК) як альтернативного способу здобуття професійної кваліфікації; 2) розвиток вищої та післядипломної професійної освіти [1].

У Законі про соціальну модернізацію затверджено ряд нових положень щодо ВПК:

- 1) можливість підтвердження професійної компетенції на основі наявного професійного досвіду;
- 2) механізм ВПК застосовується при усіх формах сертифікації: державні дипломи, спеціальності та звання, включені в Національний перелік професійних сертифікацій, свідоцтва, що підтверджують отримання кваліфікації в будь-якій із професійних галузей;
- 3) при ВПК береться до уваги будь-який професійний досвід (волонтерська